

KO

2021. MÁRCIUSI SZÁM

nemépítész
kari papír

Kedves Olvasók,

ez a szám egy izgalmas kísérlet eredménye, ezzel együtt típusalkotó lapunk törtelmében.

Bizonyára veletek is előfordult már, hogy nem-építész barátaitok vagy szüleitek értetlenül álltak egyetemi éveitek bizonyos eseményei felett, vagy türelmesen, bólogatva hallgatták végig szakmai eszme-futtatásaitokat, miközben alig értettek belőlük bármit. Ez a Kari Papír kicsit nekik szól. Meg azoknak a más kari hallgatótársainknak, akik egyszer egy átlagos, fáradt reggelen, teljesen véletlenül erre teszik majd rá forró kávéjukat a K2 büfé előtt. És azoknak a morcos embereknek, akik megjegyzésekkel illetnek, mikor az egyetemre igyekezve alig fértek fel rajztábláikkal a zsúfolásig tömött villamosra. De azoknak is tanulságos olvasmány lehet, akik még csak szemeznek az építész pályával.

A nem-csak-építész Kari Papír alap gondolata és küldetése, hogy mutasson valamit építészetről és építészekről, de célközönségét ne szűkítsük kizárólagosan az építészek körére. Bizunk benne, hogy a szám gondosan összeállított tartalmával mindez megvalósulhatott.

Kedves Építész és (véletlenül erre tévedt) Nem-Építész olvasóink, kellemes időtöltést kívánok ehhez a formabontó Kari Papírhoz!

Böröndy Júlia
főszerkesztő

Köszöntő és tartalom

2

Bemutatkozik a KP!

3

ÉPÍTÉSZ//NEM ÉPÍTÉSZ

4

Hogyan öltözz farsangon építésznek?

8

Négy film, amit mindenképp látnod kell a 13. Budapesti Építészeti Filmnapokon!

9

Sudoku

12

Házalunk

13

Szaktabeli szerepek a képernyőn

14

Építész szófelhő

18

KARI PAPIR

Az Építészmérnöki Kar Hallgatói
Képviselőlet hivatalos lapja.

2021. március

Felelős kiadó:
Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem

Felelős szerkesztő:
Macsek Kata
Csábi Eszter Zsófia

Főszerkesztő:
Böröndy Júlia

Szerzők:
Böröndy Júlia
Dongó Tamás
Fehér Ákos
Kulcsár Eszter
Léber Lilien
Nagy Klaudia
Szűcs Petra

Borító:
Dongó Tamás

Grafika:
Dongó Tamás
Kulcsár Eszter
Fukk Sára

Tördelőszerkesztő:
Dongó Tamás
Fehér Ákos
Nagy Klaudia

@karipapir

fb.me/karipapir

a Kari Papírról

A Kari Papír 1974 óta létezik.

Közel 50 éves fennállásával több csapat keze alatt, megannyi formában és tematika mentén, változó rendszerességgel jelentek meg számai; egy dolog viszont mindig állandó volt sokszínű életútjában, a szándék: tájékoztatás az egyetemi életről, aktualitásokról.

Természetesen az idő múltával és az igények változásával a lap más színezetet is kapott, teret adva személyes írásoknak és kulturális cikkeknek egyaránt.

Ma az Építészmérnöki Kar Hallgatói Képviselőlet hivatalos lapjaként, évente 5-6 alkalommal jelentkezünk, hol általános, hol egyetlen témának dedikált számainkkal. Lehetőségeink szerint nyomtatott formában adjuk ki tartalmainkat, ám ezzel párhuzamosan fokozatosan meghódítjuk az online teret is.

Szerkesztőségünkben megállás nélkül folyik az ötletelés - ez nemcsak új cikkek és projektek születését, hanem baráti kapcsolatok kialakulását is lehetővé teszi. A számok összeállítása mindig vidám hangulatban telik; egy-egy gyűlésünkön rengeteg kreatív energia összpontosul, melynek eredményeképp folyamatosan megújuló tartalommal kedveskedhetünk olvasóinknak.



Ha nem szeretnél lemaradni a Kari Papír tevékenységének fontos momentumairól, kövess minket Facebookon és Instagramon!

fb.me/karipapir
[@karipapir](https://www.instagram.com/karipapir)

TAGTOBORZÓ
2021. 03. 05. // evnzxky

Építész // nem építész

„De néha szembe nézünk a keserű igazsággal, hogy a világ nagy egészében, [...] több értelemmel bírhat, mint egy frappánsan megírt vitriolos kritika.”

-Anton Ego, ételkritikus

Idézet a Lelesó c. filmből

Az építészek ugyanolyan különleges helyzetben vannak, ha épületek szakmai megítéléséről van szó, mint egy ételkritikus. Egy épület lehet tökéletesen megtervezett és tökéletesen kivitelezett, viszont végső soron az emberek töltik meg a teret jelenlétükkel. Tehát építészként nem hagyható figyelmen kívül a közvélemény. Az emberek, akik az életet jelentik az épületnek, úgy értékelik azt, ahogy élnek: érzelmektől befolyásolva. Ez pedig semmiképp sem lehet hátrány, ez mutatja emberi mivoltunk. A szakmai és szakmán kívüli közösség közötti különbségek és viták elengedhetetlenek a reális érték meghatározásában.

Az általunk készített játékos felmérés azonban nem várt eredményt hozott. Építész hallgatóként néha elcsodálkozunk azon, hogy mennyit változik az építészeti felfogásunk egyetemi előrehaladásunk során. A tudásunk bővülésével arányosan nyílik meg számunkra az a világ, amibe ezen Kari Papír szám keretein belül kalauzoljuk el olvasóinkat. Azonban hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy ez a belső út olyan nagy léptéket ölt, hogy az egykori és mai építészgondolkodásunk között óriási szakadék tátong. Erre cáfolt rá ez a felmérés.



Közvélemény-kutatás eredménye

A teszt elkészítésekor igyekeztünk olyan épület párokat egymással szembe állítani, amelyeket vagy szakmai vagy külsős nézőpontok szerint érdekesnek gondoltunk. Nem provokáltunk, de feltételeztünk egy bizonyos kimenetelt. A tesztet végül 500-an töltötték ki, ennek a ¼-e építész/építész hallgató és ¼-e szakmán kívüli. A két csoport között általunk előrevetített különbség azonban közel sem volt olyan nagy mértékű, mint ahogy vártuk. Ha optimistán közelítünk a témához, feltételezhetjük, hogy megindult egyfajta egymás felé érzékenyedés a lakosság és az építész közösség között, amelyet akár a holisztikus tervezői megközelítés pozitív hozadékaként is elkönnyvelhetünk.

A 14 választási lehetőséget ajánló teszt során, csak 3 esetben kaptunk eltérő eredményt a két csoport válasza alapján.

Le Corbusier - Ronchamp Chapel // **Walter Gropius - Fagus gyár**

Több épületet is úgy állítottunk párba, hogy a kettő közül az egyik művészettörténeti alapoktatásunkban szerepelt, míg a másikkal csak az építészmérnöki oktatás keretein belül találkoztunk. Az épület előzetes ismerete csak ebben az esetben eredményezte azt, hogy a közvélemény a szakmai véleménnyel szemben az ismert épület mellé állt. Annak a magyarázata, hogy miért is kaphatott több szavazatot építész körökben a Bauhaus iskola gyára, joggal izgathatja azoknak a fantáziáját akik nem vettek részt építészeti oktatásban.

Egy jól megtervezett ipari épületet is nevezhetünk szépnek. Az összesítve 246 szavazat, amely a Fagus gyárra érkezett, bizonyíték arra, hogy ezt egyre több ember felismeri. A gyár egyik különlegessége, hogy a lapostető és az üveg függönyfal, amelyet az épületnél alkalmaztak, a modern kor meghatározó elemévé vált. Az építész szem a mutatott kép mögé látja a tiszta alaprajzot, és a sarkon átforduló sávablakokra réved - ettől néha felértékelődnek épületek. Érdekesség, hogy az épület olyan nagy jelentőséggel bír, hogy a világörökség részévé nyilvánították.

Rem Koolhaas - Casa da Música // **Makovecz - Erdei Művelődés Háza**

Mindenképp szerettünk volna egy olyan példát, ahol Makovecz egyik épületét állítjuk szembe egy olyan egyetemi tananyagban szereplő épülettel, amely anyaghasználatában és tömegformálásában is nagyban eltér tőle.

Végül nem a Makovecz szerves gondolkodásával sokszor szembe állított Bauhaus korszakból választottunk, hanem egy dekonstruktivista példát hoztunk. Az eredmény igazolja a feltevést, hogy Makovecz amolyan építészeti közönségkedvenc; viszont arra is bizonyítékul szolgál, hogy építészete megosztó, építész körökben közel 50-50%-ot eredményez. Az épületei mögött rejlő szellemi kincs azonban vitathatatlan. Ugyanez az érték a portói Casa da Músicaban nem az építész spirituális megnyilvánulásában keresendő, hanem helyette a művészetet a kortárs építészet teljes eszköztárával támogatja kiteljesedésében. Az épület, bár a külső forma merészségével megrémítheti az avatatlan szemlélőt, a belső térélménnyel kiegészülve pozitív élményt nyújt a látogatók számára.

Nishizawa - Teshima Art Museum // **Gustav Eiffel - Eiffel-torony**

Vajon befolyásoló tényező-e az, ha egy épület egy város jelképévé válik? Erre az Eiffel-torony esetében a válasz már adott, hisz a világhiállításra épült ideiglenes épület mai napig áll közkedveltségének köszönhetően. Azonban egy titkos hely felfedezésében is van valami romantikus, mint a Teshima Art Museumnál. Ebben az esetben Párizs romantikája áll szemben az elvonulás romantikájával. Mindkettő szerkezet kivételesnek számít a maga korában, tehát ebből a szempontból egyenlőek az esélyek. Az építészek eredménye szorosán is alakult ennek megfelelően, de a közvélemény szíve Párizsba húz, ami teljesen érthető.

Zoboki, Demeter - MÜPA // Steindl Imre - Országház

Ezt a két épületet egymással szemben versenyeztetni akár piszkos játéknak is tekinthető, mint egy elrendezett meccs. Míg az Országházat sokan Budapest jelképének tekintik, a MÜPA épületével meg kellett barátkoznia a közvéleménynek. Az, hogy nem szenvedett csúfos vereséget az Országházzal szemben, jelentheti azt, hogy a budapesti kultúrában betöltött szerepe bevonzotta a látogatókat. Akár már említett Casa de Música, a MÜPA épülete is erősen támogatja a fővárosi művészeti ágakat. Elképzelhető, hogy az előadásokra érkezőkben az itt tapasztalt belső hang- és térélmény feloldotta a kezdeti elzárkózást.

Frank Lloyd Wright - Fallingwater // Aldo Rossi - Villa Alessi

Ha előbb a piszkos játszmaról beszéltünk, ez a páros már azon is túlmutat. A F. L. Wright által tervezett, gimnáziumi művészettörténetből organikus építészet témakörben tanított Fallingwater ház toronymagasan a legtöbb szavazatot kapta. Ebben az esetben is két olyan példát vizsgáltunk, amely közül az egyik csak az egyetemen tananyag. Hasonló eredményt vártunk, azonban arra nem számítottunk, hogy a Villa Alessi mindkét közösségben 20% alatt kap szavazatot. Kíváncsiak voltunk, hogy a homlokzaton megjelenő stílus-eklektika, milyen hatást gyakorol a két vizsgált közösségre. Így ezt az eredményt tekinthetjük válasznak is a kérdésre.

Célunk

Nem tudjuk a teljes építészetet górcső alá venni, meg se próbáltuk. Ezzel a kis játékos vizsgálattal a teljesség igénye nélkül akarunk megbizonyosodni arról, hogy tényleg olyan nagy-e a különbség a közvélemény és az építész szakvélemény között, mint ahogy azt általában gondoljuk. A fő célunk az építészek szórakoztatása és a szakmát nem gyakorlók világunkba való bevezetése volt. Reményünk szerint a 125 nem építész résztvevő mindennapjaiban sikerült egy kis színfoltot csempésznünk.

Ha cikkünk hatására valaki motivációt érez arra, hogy mélyebben beleássa magát a témába, az alábbi linken található cikkben többet megtudhat az építész hallgatók vizuális preferenciáiról:

[A vizuális ízlés alakulása - Gulyás Eszter](#)



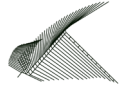
ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



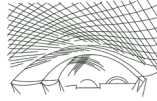
ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



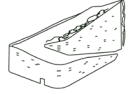
ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



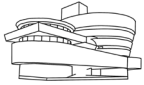
ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



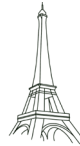
ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



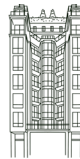
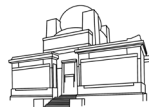
ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



ÉPÍTÉS

NEM ÉPÍTÉS



Hogyan öltözz építésznek farsangkor?

F1 - a fej tartalma

- legrövidebb út a K275-höz,
- melyik lift működik éppen a K-épületben,
- előre eltervezettmenetgetőzés a késés indoklására,
- kisméretű tömör téglamérete (12x25x6,5),
- Le Corbusier

kicsit kócos haj,
"woke up like this"

NE
LEGYEN
SZABAD
KEZED!

(ajánlott a kézbe rajzmappa /
rajzhenger / makett / elviteles
kávé /útközben kinyomtatott
szerkesztőgyakorlat)

A legtöbb ajtót úgyis ki lehet nyitni
lábbal vagy könyökkel.

Valami fekete ruha

Minél több, annál jobb. Nyáron is
kötelező, a tűző nap nem kifogás.

nagy, mindent elnyelő
(lehetőleg csavaros tetejű,
élénk színű, szuperalternatív)
hátizsák,

benne alapidarabok:

- tesa (kivéve, ha te a "van
valakinél egy kis tesa?"-
típusú ember vagy),
- pausz,
- sniccer,
- faragó/hegyező (kinek mi)

kényelmes lábbeli, ami-
ben jól lehet mindig sietni
valahová

Négy film, amit mindenképp látnod kell a 13. Budapesti Építészeti Filmmnapokon!

Idén ismét megrendezésre kerül a Budapesti Építészeti Filmmnapok! Immár 13. alkalommal gyűjti össze a Kortárs Építészeti Központ az elmúlt év legérdekesebb építészeti filmjeit.

A vírus helyzetre tekintettel, sajnos idén nem tudunk a Toldiban mozizni (és DJ XF Exfőépítésre bulizni), de online, az otthonunk melegéből lesz lehetőségünk figyelemmel követni a rendezvényt.

Ennek alkalmából összegyűjtöttünk számotokra néhány olyan filmet, melyeken keresztül szeretnénk bemutatni, hogy milyen különlegességekre számíthatok.

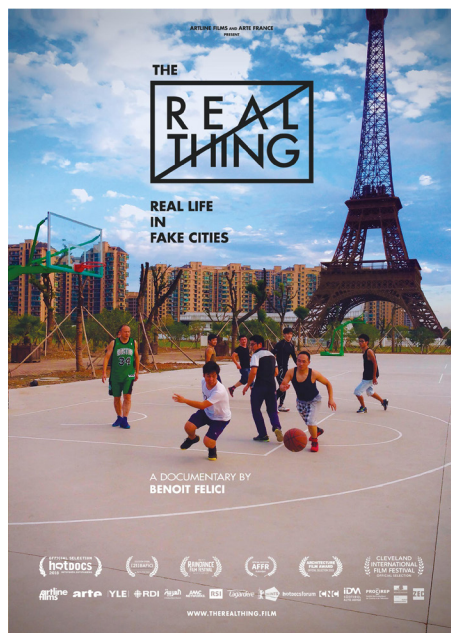
CTRL+C, CTRL+V

Az egyediség a legtöbb építész számára a legfőbb erény, míg az utánzást megveti a szakma. A **Melyik az igazi? Másolt városok valódi élete** ("The Real Thing", 2019, r: Benoit Felici) című filmben mégis arra láthatunk példát, hogy a kreativitás teljes hiányában, a legpofátlanabb módon hoznak létre tökéletes pontosságú másolással igazán egyedülálló és lélegzetelállító műalkotásokat.

Már megalkotott, méltán híres látványosságok, akár egész városrészek az eredetitől eltérő földrajzi és kulturális közegben való reprodukálásával ezek nem csak egyszerű mimelt épületekké, hanem eltérő kultúrák ömlesztőtégelyévé válnak.

Ez az eltérő kulturális közeg ugyanis hatással van az emberek mindennapjaira, szokásaira. Ha érdekel az ilyen kivételes kulturális diverzitásban élő emberek élete, akkor ezt a filmet biztosan érdekesnek fogod találni.

Vetítés: március 13. szombat, 19:00



A RÜGENI KOLOSSZUS

Előfordult már az idők során - nem is kevés alkalommal -, hogy az aktuális politikai vezetés az építészetet saját presztízsének növelésére használta fel. Ezekből jellegzetes, csodálatos, monumentális épületek születtek. A múlt század diktatórikus rezsimejei is gyakran éltek

ezzel a módszerrel, saját ideológiájuk propagálására.

A legőrültebb ötleteket a náci Németországnak tulajdonítják: elég, ha csak a Világfőváros Germaniára, vagy a Volkshalléra gondolunk. A legtöbb grandiózus tervük azonban nem valósult meg a számukra sikertelen világháború kimenetele miatt, vagy mert vízióik eleve megvalósíthatatlanok voltak.



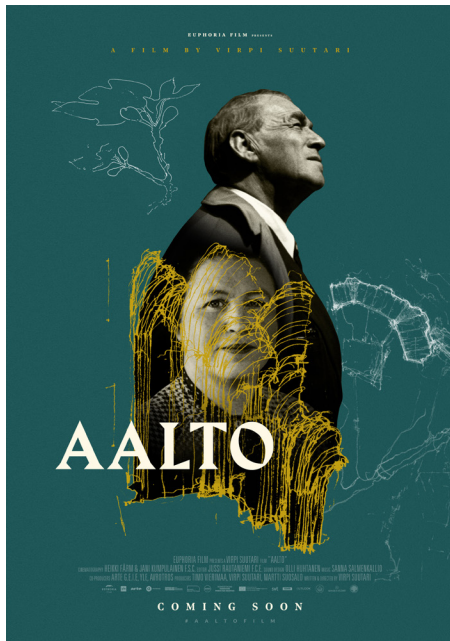
A *Prora belülről* ("Inside Prora", 2019, r: Nico Weber) a Harmadik birodalom egy megvalósult és mai napig álló monstrumát, annak történetét és megmentését mutatja be. Ez az épületóriás nem más, mint Adolf Hitler saját ötlete, a Prora, egy a tengerparttal párhuzamos, hat kilométer hosszú egybefüggő szállodaépület Kelet-Németországban.

Ha kíváncsi vagy a német nemzetiszocialista építészet legjelentősebb hagyatékára, vagy arra, hogy a miként próbálták megmenteni és hasznosítani azt napjainkban, akkor semmiképp ne hagyd ki ezt a filmet!

Vetítés: március 10. szerda, 20:30

KIFINOMULT MODERNIZMUS

A filmnapok kínálatából nem maradhat ki egy-egy világhírű építész életét bemutató portréfilm sem. Idén az **Aalto** ("Aalto", 2020, r: Virpi Suutari) című filmen keresztül szívatjuk magunkba a korai modern építészetet, gyönyörű archív és mai felvételeken keresztül.



De vigyázzunk, a cím becsapós, hiszen két kiváló építész is jelöl: Alvar Aaltot és feleségét, Aino Aaltot, így a film sem csak építészetéről szól, kettejük kapcsolatába is betekintést kapunk általa. Aino nem csak a magánéletben egészítette ki Alvart, de szakmai partnere is volt, ők ketten igazi sztárpárnak számítottak az építészek körében.

Cégük, az Artek, gyorsan világhírré tett szert, így lehetőséget kaptak - csak a leghíresebb munkákat említve - Oroszországban egy könyvtárnak, Bostonban az MIT egyik kollégiumának és Párizsban egy műgyűjtő házának a megtervezésére. A siker kulcsa kettejük szinergiájában rejlett, de Alvar kivételes tehetsége az önreklámozásra tovább növelte a imázsukat.

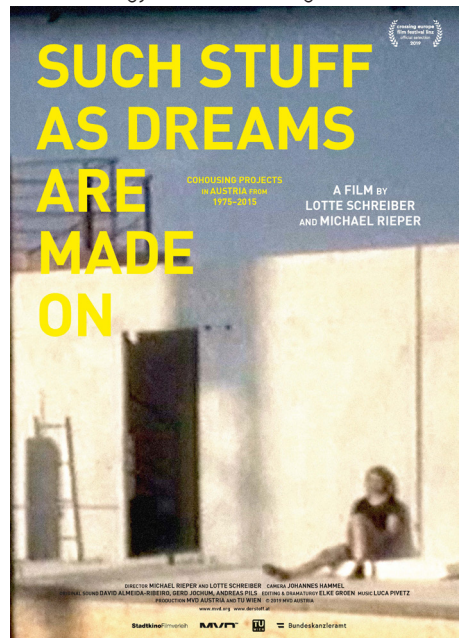
Vetítés: március 7. vasárnap, 21:00

EGYÜTT

A co-housing az utóbbi években nagyon trendi fogalommá vált az építészek körében, gondoljunk csak arra, hány diplomaterv készül a BME-n ebben a témában. A közösségi lakhatás azonban nem teljesen újkeletű jelenség, egyes országokban - mint azt a következő film is mutatja - már évtizedek óta megtalálható. A fogalom egy olyan önkéntes lakhatási formát jelöl, ahol a személyes terek és közfunkciók határa elmosódik, így létrejön egy közösség, akik együtt főznek, együtt kertészkednek, együtt töltik szabadidejüket.

Az ***Olyan anyagból vagyunk, mint álmaink*** ("Such Stuff As Dreams Are Made On", 2019, r: Lotte Schreiber, Michael Rieper) egy osztrák dokumentumfilm, ami 6 példán keresztül tárja elénk a co-housing előnyeit és hátrányait, olyan emberek szemszögéből, akik már közel 40 éve élnek közösségben.

A film a történeteken keresztül inkább az egyént helyezi előtérbe, de visszautal a háttérben működő építészetre is. Nem csak a társadalmi és gazdasági háttérét kutatja a hasonló lakhatási formáknak, de betekintést nyújt az emberek mindennapaiba is: a napi konfliktusokon, beszélgetéseken keresztül mindent sorra vesz, ami egy kollektívát meghatároz.



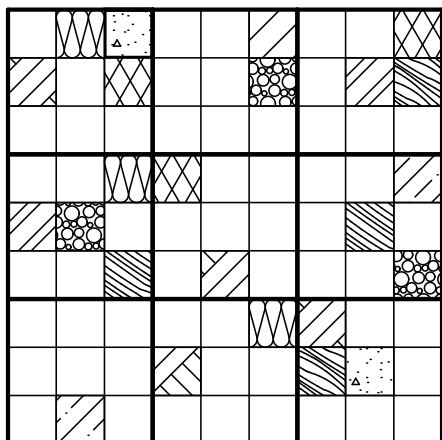
Vetítés: március 12. péntek, 20:30

(az Open Heritage c. rövidfilm-sorozattal együtt vetítve)

Ha felkeltettük az érdeklődésedet, esetleg kíváncsi vagy milyen filmek lesznek még a filmnapokon, látogass el a filmnapok.kek.org.hu weboldalra!

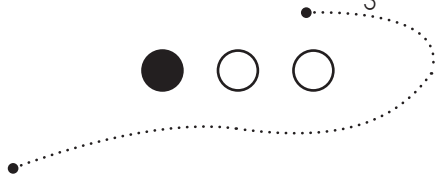
Sudoku

A Sudoku elnevezés a japán *szúdzsi va dokusin ni kagiru* (a számjegyek csak egyszer szerepelhetnek) szókapcsolatból ered. Az eredeti játék szerint úgy kell elhelyezni a számokat 1-től 9-ig, hogy mindegyik szám az összes sorban, oszlopban, illetve a kisebb 3x3-as négyzetekben is csakis egyszer szerepeljen. A szabályok most is ugyanezek, viszont számok helyett pl. a vasbeton, a kerámia vagy éppen az ásványgyapot hőszigetelés szimbólumával kell kitölteni a hiányzó rublikákat. Így szeretnénk minden olvasónkhoz közelebb hozni az építészek által nap mint nap (és sokszor éjszaka is) használt anyagjelöléseket – noha itt a néha monotonnak tűnő rajzolás helyett most a logikára és türelemre lesz szükségetek- Jó szórakozást!

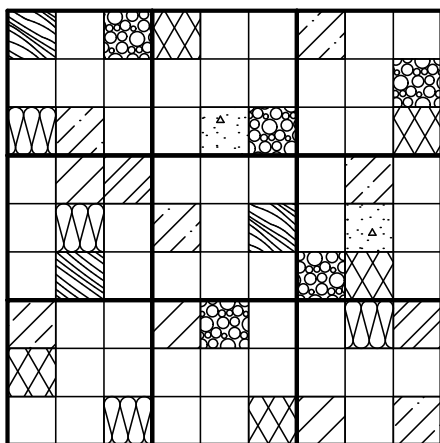


- vasbeton
- fa
- kerámia
- szálas hőszigetelés
- talaj
- kavics
- falazóblokk
- zártcellás hőszigetelés
- beton

Nehézségi szint:



Nehézségi szint:



Házalunk

A mellékelt ábrán egy remek példát láthatunk a posztmodern vernakuláris építészetre. Érdekes tanulmányozni a falak és a tető anyagszerűségét, amint finoman reagál a házat körülölelő városszövet vad érzékiségére. A kerítés zilált ritmikája még több dinamikát visz az egyébként is meglehetősen feszes kompozícióba.

A kubusok áthatásából születő összhatás egyedi formavilágot alkot, amely harmóniában áll mind a funkcióval, mind a benapozással.

Az épületnél jól megfigyelhető a tömegek finom játéka a térben. Ahogy a burkolatok textúrája az otthon melege felé vezet a tekintetet, úgy merengünk el a falak összhangja által alkotott egységben.

Az alkalmazott megoldások érzékeny választ adnak a környezet által felvetett kérdésre, és bár merészsége szembetűnő, mégsem hivalkodó.



Szakmabeli szerepek a képernyőn

A fiktív építész karakterek reprezentációja a tévé- és filmiparban

A Központi Statisztikai Hivatal 2016-os felméréséből kiderül, hogy a magyar közvélemény az építészmérnöki hivatást nemcsak, hogy kiemelkedően megbecsült foglalkozásnak tartja, hanem rendkívül divatosnak is. A megkérdezett személyek válaszai alapján felállított, 170 foglalkozást tartalmazó rangsorban az építészmérnök a 12. legmagasabb presztízssű, és a 16. legvonzóbb pályaként zárt. Ugyan nemzetközi viszonyokban nincsen hasonló reprezentatív felmérésről tudomásunk, a magyar társadalom véleményéből kiindulva nem meglepő, hogy építészként vagy hallgatóként rendszeresen találkozhatunk a tömegmédiában "szakmabeli" karakterekkel, legyen szó mainstream moziról, sitcomokról vagy más filmekről.

Az interneten keresgélve több gyűjtés is fellelhető már hasonló témában. Ezekből merítve és saját tapasztalatainkból táplálkozva a teljesség igénye nélkül elkészítettük a Kari Papír válogatását, hogy górcső alá vegyük az építész karakterek jellemét és megjelenítését - miközben igyekeztük felvértezni magunkat az elképzelhető legsztereotipabb ábrázolásmódokkal szemben. Ugye előttem is felvillant a fekete garbós, kissé elvont művész képe? Ebbe - mindannyiunk várakozásait felülmúlva - végül nem

futottunk bele, helyette az alábbiakban ismertetünk néhány rendezői narratívát az építész szakma képviselőiről.

AZ ÉPÍTÉSZET "SZEXI OLDALA"

Az egyik klasszikus szereposztás az építész karakterek számára a pozitív, romantikus hős. Vegyük példának a **Mamma miát** (2008, rendezte: Phyllida Lloyd), az örök közönségkedvencet. Az ember könnyen elsiklik felette a fülbemászó dalok között, hogy Sam (Pierce Brosnan) tulajdonképpen kolléga. Ha esetleg mindezidáig ez nem tudatosult volna, senkinek nem kell elkeseredni: az építészet művelése ebben az esetben leginkább egy jól beállított díszlet, amiből nem maradhat ki a rajzasztal és párhuzamvonalzó megbonthatatlan egysége sem - másban nem nyilvánul meg az "építészidentitás".

Az 1992-es **Jöttem, láttam, beköltöztem** ("HouseSitter", rendezte: Frank Oz) talán kevésbé csenghet ismerősen. Főszerepben Steve Martin alakít álmodozó, bohém építészt, aki nem rejti véka alá gondolatait, és véleményét akkor sem tartja vissza, ha az nem segíti az előrejutásban. A filmből

megismerhetnek a nézők pár alapvető nehézséget egy építész életéből, például az éjszakába nyúló munkát és rengeteg rajzolást. Ám a karakter ennek dacára is lelkesedik a hivatásáért; ez többször olyan jelenetekben érhető tetten, mikor az építészeiről beszélgetik - pl. egy bérházi garzonbelsőről vagy a saját házáról. Ez alapján a Jöttem, láttam, beköltöztem építészábrázolása kilép a pózból, és tesz egy határozott lépést a valóság felé.

AZ ÉPÍTÉSZET ÁRNYOLDALA

Az építész hallgatók már az első félévben megtapasztalhatják az áldozatokat, amiket a szakma műveléséért és az érvényesülésért meg kell hozni, ilyen az alvásidő minimalizálása vagy bizonyos hobbik kényszerű kiiktatása, melyek nem férnek mindig bele tanulmányaink mellett.

A **Távkapcs** ezzel analógiában ("Click", 2006, rendezte: Frank Coraci) nem az építészet romantikus oldalát kívánja bemutatni: az Adam Sandler által alakított munkamániás főszereplő élete kegyetlenül sivár és egysíkú, hiszen másból sem áll, mint állandó éjszakázásból, egészségtelen táplálkozásból, majd a másnapi korán kelésből, hogy újra mehesse dolgozni. Ahogy a legtöbb építész karakternek, neki is van egy otthoni munkaállomása. Ezekon felül érdekesség, hogy nem Pinterestről, hanem filmekből szerzi az inspirációt; és a kialvatlanságtól ingerülten előszeretettel korrigálja (könyörtelenül) gyerekei ételből megformált házikóit.

Az építész szakma árnyoldala végül többeket pályaelhagyásra készítet - erre láthatunk példát az **500 nap nyár** ("500 days of summer", 2009, rendezte: Marc Webb) című filmben is. Főhősünk, egyetemi gúnynevén csak "a tökéletesen megfelelt srác" (Joseph Gordon-Lewitt), tanulmányai befejeztével nem tud szakmájában elhelyezkedni, így képeslapok tervezésével keresi kenyerét. Építészet iránti rajongása viszont a kudarcok ellenére sem kopik meg: sokat tud városa épületeiről, gondolkodik és véleményt alkot róluk. Lakása is eszerint van berendezve, melynek leghatásosabb eleme a táblaként lefestett, krétával teleskiccelt fal.



Hogy a romantikus filmek megfelelő ellen-súlyba kerüljenek, felvettük a listánkra a Lars von Trier 2018-as, **A ház, amit Jack épített** című thrillerét. Már a film plakátja is erősen utal rá, hogy itt egy valóságos antihőssel lesz dolgunk: Jack (Matt Dillon) építészet iránt rajongó mérnök, nem melleleg pszichopata. Széleskörű műveltséggel rendelkező, munkájával szemben kritikus és soha meg nem elégedő karakter, aki lépten-nyomon a művészetet keresi - mégsem találja meg, hiszen nem a megfelelő helyen kutatta. A ház, amit Jack épített esetében az

építészet nem kreatív szenvedélyként jelenik meg, hanem vad megszállottságként festik le.



AZ ELME BAJNOKAI

Az építészet köztudomásúan kreatív szakma. Valljuk be, hízelgő önmagunkra modern polihistorokként gondolni, hiszen egy ház megtervezéséhez és megépítéséhez számtalan területen szerzett ismeretekre és egyéb készségekre széles skálájára van szükség. Ezzel hozható összefüggésbe az elmélet, hogy a "zseni" karakterre osztják az építészhatárteret, alátámasztva annak hitelességét.

A Christopher Nolan rendezésében készült, többszörösen díjazott és méltán elismert **Eredetben** ("Inception", 2010)



az eddig felsoroltak után először láthatunk női építész karaktert, aki ráadásul az egyik legkiválóbb hallgatóként kerül bemutatásra a filmben. Hangsúlyos szerephez jut az építészet kapcsán a kreativitás, gyors észjárás és az alkotásvágy - ez utóbbi annyira fontossá válik hősünk számára, hogy elérése érdekében még ipari kémkedésbe is beszervezhető. Ettől azonban nem válik negatív szereplővé, a közös célt mindenekfelett szíven viseli.

A **Tizenkét dühös emberben** („12 Angry Men”, 1957, rendezte: Sidney Lumet) Henry Fonda alakít intelligens, logikusan érvelő, minden előítélettől mentes építész. Ő az, aki megfigyel, és a látszólag egyértelműt is megkérdőjelezi. Keresi az összefüggéseket, a dolgok hátterét; önmaga igazolására pedig demonstrációs eszközök garmadáját hívja segítségül - pl. szemléletes számításokat, tervrajzot, kísérleteket. Az emberi fiziológia, a látás, a hallás ismeretében mindenkinél világosabban és gyorsabban kapcsolja össze a szükséges információkat, miközben az objektív álláspont kiharcolása érdekében nem sajnálja az időráfordítást. Külön érdekes, hogy mennyire nem azonosítják az építészekkel kapcsolatos preconcepciókkal - nemhogy sehol egy fekete garbó, de az ő öltönye a legvilágosabb mindenkié közül.

SITCOMOK VILÁGA

Ha a képernyőn megjelenő fiktív építészekről van szó, sokak számára elsőként ugrik be Ted Mosby (Josh Radnor), az **Így jártam anyáttal** ("How I Met Your Mother" 2005-2014) kissé bogaras, reménytelenül romantikus, de szerethető építész. Szakmájához való feltétlen ragaszkodása rengetegszer válik a komikum elsődleges forrásává, például szívesen traktálja a buszon az idegen utasokat építészettörténeti érdekességekkel, és zavarbaejtően bensőséges viszonyt ápol az Empire State Buildinggel, amit nemes egyszerűséggel csak "Empie"-nek becéz. A sorozatban több utalást kapunk valós problémákra, melyek számos szakmagyakorlót érintenek, ilyen például a koffeinfüggőség vagy az önmegvalósítás ára miatti morális vívódás - mindez azonban végtelenül könnyed hangnemben kerül a nézők elé. Bizonyára ennek köszönhetően válhatott Ted Mosby a tévéipar egyik elsőszámú építész karakterévé.

Az előző példánál jóval kisebb felhajtást generáló, de nem kevesebb figyelmet érdemlő sitcom **A jó hely** ("The Good Place", 2016-2020). A sorozat alapfelállása, hogy az emberek haláluk után nem mennybe vagy pokolba kerülnek, hanem "jó-" és "rossz helyre". Ezekből a helyekből pedig

nem egyetlen létezik, hanem rengeteg: párszáz főnként szomszédságokat alakítanak ki, melyeket építészek terveznek meg. Így ismerhetjük meg Michaelt, aki a helyszínként megjelenő szomszédság megalkotója. Mivel ez az első projektje, törekszik a tökéletességre, ám hiba csúszik a gépezetbe, és nem minden alakul tervei szerint - annak ellenére sem, hogy mérnöki precizitással még az utolsó fűszálát is hajszálpontosan beállította. Emiatt természetesen folyton feszült, és sosem alszik - akárcsak a halandó építészek.

... HA A VÉGE JÓ

Mikor elkezdtek a szerkesztőséggel a filmprojektet, az elsődleges célunk az építész közterek megvilágítása volt. A cikk befejeztével ezt már nem fogjuk tudni garantálni: az itt bemutatottakon kívül több filmet is végignéztünk, és a nélkülözhetetlennek bizonyuló, toposzként értelmezhető tervezőasztalon kívül kevés állandóan visszatérő motívumot fedezhettünk fel. Következtetésképp, talán a kérdéskört érdemes úgy felfognunk, hogy az építész szakma filmes szempontból sokrétű - így ennek reprezentációját vagy a szakmához tartozó, filmre vitt jellemet kizárólag a műfaj és rendezői ízlés diktálja.

építész szótár //
SZÓFELHŐ



